

Tips och länkar till nationellt material kring ensamkommande barn

Olika aktörers ansvar för ensamkommande barn

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har tagit fram en webbutbildning som ska tydliggöra olika aktörers ansvar för ensamkommande barn. Utbildningen går igenom socialtjänstens, Migrationsverkets, överförmyndarens, hälso- och sjukvårdens och skolans ansvar.

[Olika aktörers ansvar för ensamkommande barn](#)

Skriften [Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar \(2017\) beskriver kortfattat vilket ansvar olika aktörer har för ensamkommande barn och unga som söker asyl i Sverige. Skriften vänder sig viktiga vuxna eller de som arbetar professionellt med ensamkommande barn och ungdomar.](#)

Socialnämndens ansvar och uppgifter. Handläggning av ärenden som rör ensamkommande asylsökande barn

Socialstyrelsen har tagit fram en handbok som riktar sig till socialsekreterare och beslutsfattare inom socialtjänsten, som har ansvar för handläggning av ärenden som rör ensamkommande asylsökande barn. Den ska underlätta tillämpningen av gällande regler inom området och bidra till likvärdighet och rättssäkerhet.

Den kan också vara användbar för föreståndare och övrig personal i hem för vård eller boende (HVB) för ensamkommande barn. Handboken är ett komplement till Socialstyrelsens övriga vägledande material om utredning, placering och uppföljning av ärenden inom socialtjänsten som rör barn och unga.

Även om socialnämndens ansvar och uppgifter är i fokus berörs översiktligt även vissa andra myndigheters ansvar, främst Migrationsverkets.

Här finns bl.a. uppgifter om utredning av barnets situation, utredning av släktingar eller andra närstående som vill bli familjehem, ensamkommande asylsökande barns rätt till skola, förskola och barnomsorg, efterforskning av barnets vårdnadshavare, hur offentligt biträde och god man utses m.m.

[Ensamkommande barn och unga. Handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter \(2016\).](#)

Nationellt kunskapscentrum för ensamkommande barn

1 april 2017 inrättade Socialstyrelsen ett nationellt kunskapscentrum för ensamkommande barn och unga upp till 21 år. Centrumet ska stimulera och förstärka kunskapsutveckling och kunskapsförmedling för arbetet med ensamkommande barn och unga inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det

ska ta fram stöd och ge verksamheterna förutsättningar att ge målgruppen god vård och omsorg.

[Nationellt kunskapscentrum för ensamkommande barn](#)

Uppdraget beräknas pågå fram till 2020.

God man för asylsökande ensamkommande barn

SKL har tagit fram en webbutbildning för god man med syftet att öka rättssäkerheten för de ensamkommande barnen och tydliggöra gode mannens uppdrag.

[God man för ensamkommande barn](#)

Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare (RFS) har fått medel av allmänna arvsfonden för att driva ett projekt med syftet att ensamkommande barn och unga ska kunna bli mer delaktiga i utformandet av insatserna god man och särskild förordnad vårdnadshavare.

[Min Rätt - Din Roll](#)

Ensamkommande barn under 18 år som placerats på HVB eller i familjehem

Filmen [Vad händer nu?](#) vänder sig till ensamkommande barn under 18 år som placerats på HVB eller i familjehem. Den handlar om den första tiden i Sverige. Filmen kan visas av personal på ett hem för vård eller boende, HVB, socialtjänsten eller föräldrar i familjehem. Till stöd för den som ska visa filmen finns en handledning.

Hälsoundersökning

Landstinget ska erbjuda asylsökande barn hälso- och sjukvård samt tandvård, i samma omfattning som barn som är bosatta inom landstinget.

Landstinget ansvarar för att ge barnen den vård de behöver, såväl den psykiska som den fysiska. Landstinget ska erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande barn och barn som redan vid ankomsten till Sverige har uppehållstillstånd (exempelvis anknytningsbarn). Det gäller även för barn som undanhåller sig verkställighet av avvisnings- eller utvisningsbeslut.

Sedan 2008 är detta ansvar för barn reglerat i 5 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande med flera.

Landstinget ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämnden erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18-20 år inleds. Lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Se även:

SOSFS 2011:11. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av asylsökande m.fl.

SIP för nyanlända och asylsökande

Samordnad individuell plan, SIP är en lagstiftning för kommuner och landsting, ett redskap för samverkan. SIP säkerställer en sammanhållen vård och omsorg när det är många involverade. Förutom kommuner och landsting kan även andra viktiga aktörer bjudas in till att delta i arbetet med SIP.

Storsthlm har tagit fram stödmaterial kopplat till SIP [Samordnad individuell plan](#)

Tips finns även på SKL:s hemsida [SIP för asylsökande och nyanlända](#)

Psykisk hälsa

SKL och regeringen har under flera år haft överenskommelser om satsningar inom området psykisk (o)hälsa. Ett mål för arbetet är att förbättra och samordna insatserna för barns och ungas psykiska hälsa.

[Barn och ungas psykiska hälsa](#)

Rädda barnen har en stödlinje för barn och unga som kommit ensamma till landet. Stödlinjen kallas Save the Children helpline eftersom de riktar sig till barn och unga som inte hunnit lära sig svenska än.

[Save the children helpline](#)

Göteborgsregionens kommunalförbund har tagit fram en skrift [Ensamkommande barn och ungdomar – psykisk hälsa och traumasymptom](#) som riktar sig till personer som möter ensamkommande barn och ungdomar. I huvudsak bygger skriften på två föreläsningar som ägde rum på en konferens som arrangerades av Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) den 11 mars 2014.

Förebygga, upptäcka och hantera missbruk för ensamkommande barn

Malmö stad har tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne bedrivit ett projekt, preventiva insatser mot droger (PID), för att öka kompetensen kring missbruk för de som i sitt arbete möter ensamkommande barn och unga.

Inom projektet har en handbok och en film tagits fram.

[PID preventiva insatser mot droger](#)

Människohandel/barn som försvinner/barn som är gifta

Nätverket Nationellt metodstödsteam (NMT) ger operativt metodstöd till alla kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer i ärenden som rör prostitution och alla former av människohandel. Nätverket leds av Länsstyrelsen Stockholm i samarbete med Polisen, Migrationsverket och Åklagarmyndigheten.

På hemsidan finn bl.a. en webbaserad introduktionsutbildning om människohandel med barn och unga.

<http://nmtsverige.se/>

I Stockholms län finns ett nätverk med syftet att förebygga att ensamkommande barn försvinner och samverka effektivare när ett barn försvunnit, utsatts för eller begått brott. Nätverket leds av länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med Migrationsverket, Storsthlm, Polisen, Rädda Barnen, Stockholms Stadsmission, Stockholms stad och Sigtuna kommun.

Knutna till nätverket finns också en referensgrupp med unga ensamkommande barn samt frivilligorganisationer, som har praktisk erfarenhet att träffa ensamkommande barn i sina verksamheter.

En kartläggning, ett metodstöd och en regional samverkansplan för arbetet med ensamkommande barn som försvinner i länet är framtaget av Länsstyrelsen i Stockholm.

[Ensamkommande barn som försvinner](#)

Fastställa ålder

När det är osäkert om en ensamkommande ung person fyllt 18 år kan Migrationsverket erbjuda en medicinsk åldersbedömning. Det saknas exakta metoder för medicinska åldersbedömningar.

Åldersbedömningen är frivillig och det är något som den asylsökande tillsammans med sin gode man beslutar om och bokar tid för.

Rättsmedicinalverket har på sin hemsida underlag och filmer om medicinska ålderbedömningar för: barnen/ungdomarna som söker asyl samt för gode män.

På hemsidan finns även metoder och utlåtanden samt information om mottagningar i länet.

[Medicinska ålderbedömningar i asylärenden](#)

Se även [Migrationsverket och Socialstyrelsen](#)

På gång:

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en kompletterande studie för att fördjupa kunskapen om magnetkamera som metod för medicinska åldersbedömningar. Uppdraget utförs i samråd med Rättsmedicinalverket, Migrationsverket, Åklagarmyndigheten, och andra berörda myndigheter. Det samordnas också med det uppdrag som Rättsmedicinalverket har fått att genomföra medicinska åldersbedömningar.

Uppdraget ska redovisas till regeringen den 30 november 2017.